

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Dato: 03.02.2026
Vår referanse: 24/14593-28
Deres referanse:
Saksbehandler: Anna Despard Asgard

202320330: Svar på høring av tilleggsutredning for villrein ved nye kraftverk i Røldal-Suldalsvassdraget

Viser til mottatt høring av tilleggsutredning for villrein ved nye kraftverk i Røldal-Suldalsvassdraget, Ullensvang og Suldal kommuner.

Bakgrunn

Agder fylkeskommune uttaler seg til vilkårsrevisjonen og OU-prosjekt for Røldal Suldal reguleringen fordi området ligger innenfor Setesdal-Ryfylke villreinområde. Området har en felles regional plan - *Regional plan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei* (Heiplanen).

Fylkesutvalget i Agder fattet 26.11.2024 (186/24) vedtak knyttet til høring av konsesjonssøknad for opprusting og utvidelse av Røldal Suldal kraftverk (utdrag):

7.

Konsesjon til nye kraftverk og pumpekraftverk bør frarådes innenfor grensene for nasjonalt villreinområde før samlet betydning av denne og andre lignende søknader kan vurderes. Det er avgjørende at konsesjon ikke tildeles etter først-til-mølla prinsippet, og at presedensvirkning av eventuell innvilgelse vurderes.

10.

Det reises innsigelse mot konsesjonen til pumpekraftverkene for Votna og Holmavatnet etter energiloven, jamfør plan- og bygningsloven. Tiltaket er ikke i tråd med Heiplanen og vil ha vesentlig negativ betydning for villreinen.

Innsigelsen kan løses ved at konsesjon til pumpekraftverkene som påvirker Votna og Holmavatnet, ikke innvilges. En annen mulighet er at et manøvreringsregime eller andre avbøtende tiltak, som gjør at villreinen fremdeles kan bruke Votna og Holmavatnet som trekkpassasje og beiteområde på vinteren, ilegges konsesjonær.

Agder fylkeskommune viser særlig til pkt. 7 - viktigheten av å vurdere samlet betydning, og pkt. 10 - at omsøkte tiltak ikke kan vurderes å være i tråd med Heiplanen, og at tiltaket vil ha vesentlig negativ betydning for villreinen.

I digitalt innsigelsesmøte med NVE 10.12.24 understreket fylkeskommunen i Agder samt Statsforvalterne i Rogaland, Vestland, Agder og Telemark behovet for ytterligere kunnskap om konsekvenser for villrein ved omsøkte tiltak i området ved både Holmavatn og Votna. Det ble også trukket frem at det hersket uenighet mellom søker, Norconsult og høringsparter om betydningen isen på Holmavatnet har for villrein.

Tilleggsutredning villrein til Lyse Kraft sin konsesjonssøknad for opprusting og utvidelse av kraftverkene i Røldal-Suldal (NaturRestaureringsrapport nr: 2025-11-01) er nå på høring.

NVE har i oppdraget til NaturRestaurering (NR) presisert hva rapporten skal omhandle, og i tillegg oppfordret til «å se på uttalelsene fra parter som hadde innsigelse i forbindelse med undersøkelsene som skal gjennomføres». Agder fylkeskommunes uttalelse utgjør slik innsigelse.

Agder fylkeskommune har følgende merknader:

Metodikk

Tilleggsrapporten underbygger betydningen av Holmavatnet som et viktig beiteområde og viktig trekkveg for villreinen, og området ved Votna som en potensielt viktig trekkorridor, særlig dersom E134 legges i tunnel. Den underbygger også at dette aspektet har vært undervurdert i den opprinnelige konsekvensvurderingen.

Fylkeskommunen har diskutert tilleggsutredningen med verneområdeforvalter for Setesdal-Vesthei-Ryfylke landskapsvernområde, og deres innspill til utredningen. Deres uttalelse peker på en rekke metodiske utfordringer, herunder:

- at man vurderer konsekvenser av en tilpasset drift av pumpekraftverket, i stedet for det faktisk omsøkte prosjektet, og dermed konkluderer med at isen vil være farbar store deler av vinteren.
- at det både i opprinnelig utredning og i tilleggsutredningen legges til grunn at villreinen vil benytte en fremtidig trekkorridor over Holmavassåna som oppstår ved bortfall av vintervannføring. Dette kan man ikke forvente.

Begge forhold medfører at konsekvensvurderingene i rapporten blir uriktige. Fylkeskommunen understreker at det er av stor viktighet at en utredning som denne ikke inneholder metodiske feil knyttet til KU-forskriften og metodikk fra Miljødirektoratet. Dette særlig fordi omsøkte tiltak er et av de første av flere lignende søknader som skal vurderes og/eller konsesjonsbehandles. Slik fremtidig behandling kan forventes å skje nettopp med grunnlag i denne metodikken.

Faren for uheldig presedens ved uriktig eller mangelfull metodikk er slik sett todelt, ved at feil metodebruk i en rapport, kan legge føringer for fremtidig metodebruk i tilknytning til andre søknader, og dermed føre til feil også der. I tillegg kan det, selv om metodebruk i fremtidige utredninger som legges til grunn for andre søknader i samme område blir utført korrekt, føre til feil vurdering av samlet belastning i området dersom en av vurderingene av tiltakenes påvirkning på villrein som legges til grunn, ikke er riktig utført. Da vil samlet slutning trekkes på svakt grunnlag.

Kort oppsummert: Hvis rapporten ikke er av god nok kvalitet, gir den ikke godt nok grunnlag hverken for vurdering av belastning i dette ene tilfellet, eller for senere vurdering av samlet belastning av dette og andre omsøkte inngrep.

Rapporten fra NR inneholder, slik vi ser det, ingen selvstendig eller ny dokumentasjon på nivået av samlet belastning for villreinområdet. Vi kan derfor ikke se at NR sin rapport svarer ut behovet for vurderinger av samlet belastning som er etterlyst fra flere av høringspartene.

Friluftsliv

I fylkeskommunens opprinnelige uttalelse uttrykket vi bekymring for at ansvaret for å målet om god kvalitet på villreinområdet, skyves over på andre brukergrupper, eksempelvis friluftslivet og grunneiere. Denne problemstillingen er ikke viet oppmerksomhet i tilleggsutredningen, snarere tvert om. En rekke av de foreslåtte avbøtende tiltakene rammer friluftslivet og allmennheten.

Metodisk er det problematisk at det kan se ut som eksisterende tiltak som er blitt foreslått i tiltaksplanen for villrein her presenteres som avbøtende tiltak for OU-prosjektet.

Videre mener fylkeskommunen konkret at de negative konsekvensene for villreinen, dersom Stavanger turistforenings løyper må legges på land, ikke er tilstrekkelig utredet. Et eksempel er at NR når det gjelder løypeplassering, legger til grunn at det er mulig å finne en «fornuftig omlegging av skiløypa». På denne måten unngår man å konkretisere og kartfeste hvor en kvistet løype må gå dersom den ikke lenger kan krysse isen på Holmavatnet. De negative konsekvensene en slik omlegging vil ha for villreinen blir dermed heller ikke tatt inn i NRs vurderinger av påvirkning og konsekvens.

Klima

Rent overordnet vil Agder fylkeskommune påpeke det problematiske i at klimaendringenes fremtidige påvirkning på isforholdene på Holmavatn blir benyttet som argument for at sesongen for islegging uansett vil bli kortere og kvaliteten på isen uansett vil bli svekket i fremtiden.

Fylkeskommunen mener det prinsipielt er uheldig å legge til grunn såpass usikre forhold som virkning av global oppvarming på kort eller lang sikt. Dette fordi en rekke faktorer her vil spille inn. Vi vet ikke i dag hverken hvor mye Verden vil lykkes eller ikke lykkes i å redusere sine klimagassutslipp, hvilke avbøtende tiltak man eventuelt vil klare å iverksette, ei heller hvordan klimaendringene vil slå ut lokalt nettopp i Holmavatn på kort, mellomlang eller lang sikt.

Analyse og argumentasjon i en utredning bør baseres på det vi med stor grad av sikkerhet kan fastslå - i dette tilfellet hvordan virkningene av pumpekraftverket som er omsøkt påvirker isforhold på Holmavatn, og hvordan dette i sin tur kan påvirke villrein. Om noe, bør usikkerhet rundt klimaendringenes virkninger på naturen være tungtveiende når det gjelder å unngå tiltak og aktivitet som kan forringe villreinens levekår, uansett tidshorisont.

Konklusjon

Tilleggsutredningen er grundig på mange områder, og utgjør et verdifullt og nyttig grunnlag. Fylkeskommunen i Agder mener imidlertid, som påpekt her, at den inneholder mangler som gjør at beslutningsgrunnlaget i saken fremdeles ikke er tilstrekkelig. Metodiske feil i rapporten fører til at konsekvensene for villrein undervurderes.

Fylkeskommunen ber NVE om å sikre at mangler i rapporten rettes.

Med hilsen

Anna Despard Asgard
Rådgiver miljø- og energisaker

Avdeling for samfunn, plan og miljø

Brevet er godkjent elektronisk.